

De Nederlandse identiteit tentoongesteld

Herinneringsmachine HollandRama als feest van herkenning?

Sanne Taekema

ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM
Faculteit de Historische en Kunstwetenschappen
9 augustus 2010

In deze thesis staat de beleving van de multimediale presentatie HollandRama in het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem centraal. In 1912 wilden 'bezorgde' particulieren het vertrouwde Nederland vasthouden voordat het verloren zou gaan door de industrialisatie. Hiertoe richtten zij in Arnhem een openluchtmuseum op. In 2000 werd een bijzonder gebouw toegevoegd aan het NOM: het HollandRama. Tien jaar later beraadt de directie van het NOM zich op de continuering en de inrichting van deze presentatie. De hoofdvraag van deze thesis houdt hiermee verband en luidt: *Hoe beoordelen bezoekers van vijftien jaar en ouder en bezoekers tussen de 15 en 20 jaar HollandRama anno 2010, en welke rol speelt het genoten geschiedenisonderwijs daarbij?* Mijn verwachting daarbij is als volgt: bij de bezoekers van vijftien jaar en ouder zal een bezoek aan HollandRama vooral herinneringen aan het eigen leven oproepen en niet zo zeer aan het genoten geschiedenisonderwijs; bij de bezoekers tussen de vijftien en twintig jaar zal dit juist andersom zijn.

Om mijn hoofdvraag te kunnen beantwoorden heb ik de herinneringsmachine HollandRama onderzocht. Deze innovatieve museale attractie draait niet om het laten zien van de geschiedenis, maar om het opwekken van herinneringen aan de eigen geschiedenis van de bezoekers. Om verschillen in beleving tussen de twee groepen bezoekers te achterhalen heb ik mij verdiept in het door hen genoten geschiedenisonderwijs aan de hand van schoolboeken. Daarnaast heb ik een bescheiden receptieonderzoek uitgevoerd via korte interviews.

Ik heb onderzocht hoe de Nederlandse geschiedenis vertegenwoordigd is in vijf geschiedenislesboeken tussen 1930 en 1971, en in twee moderne geschiedenismethoden, te weten *Sporen* en *MeMo*. De vijf lesmethoden uit de periode 1930-1970 volgden vrijwel allemaal de lijn van de ontwikkelingen die zich in het geschiedenisonderwijs hebben voorgedaan. Van slechts één boek vol tekst werd er geleidelijk overgegaan op het invoegen

bronnen in de leertekst. Ook de thematiek verlegde zich van een feitelijk overzicht van de geschiedenis naar ontwikkelingen en sociale thema's waarbij periodegrenzen werden aangegeven in plaats van harde jaartallen. Deze ontwikkeling zette ook door in de twee moderne lesmethoden.

De opvallende conclusie van mijn receptieonderzoek is dat alle bezoekers HollandRama zeer positief beoordelen. Zoals verwacht werden bij de oudere bezoekers herinneringen opgeroepen aan het eigen verleden en nauwelijks aan de geschiedenislessen vroeger. Op basis van de oudere schoolboeken tussen 1930 en 1970 konden de oudere bezoekers niets van 'hun' Nederland herkennen. HollandRama werkt met associatie en niet op basis van historische kennis. Jongere bezoekers associeerden de getoonde beelden niet met het eigen verleden. Het was voor de jongere bezoekers dan ook geen reis naar eigen herinneringen. De jongeren relateerden HollandRama meer aan *het vak* geschiedenis. Daarnaast waren zij gefascineerd door het panoramische karakter van HollandRama met de historische ensceneringen, de techniek van het bewegende platform en de muziek.

Mijn verwachting werd dus bevestigd: oudere bezoekers worden door HollandRama herinnerd aan het eigen verleden, terwijl jongere bezoekers wat ze zien relateren aan wat ze hebben geleerd op school.